

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1902, kl. 1 e. m.

*Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3,
med anledning af väckta motioner om skrifvelse till
Kongl. Maj:t angående vilkoren för försäljning genom
kringföring af vin och maltdrycker.*

Med anledning af inom Andra Kammaran väckta motioner har för sin del Andra Kammaran i enlighet med hemställan af sitt andra tillfälliga utskott beslutat: »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande Kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maltdrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker må få ega rum endast efter erhållit tillstånd af Konungens befälningshafvande, hvilket tillstånd ej må lämnas utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma därtill samtyckt och endast åt den, hvilken själf tillverkar de drycker, som säljas, samt att sådan försäljning icke må ske annorledes än inom hus till därstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd må meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befälningshafvande återkallas, hvilket skall ske, då både kommunalnämnd och kommunalstämma, i den kommun tillståndet afser, det påyrka».

Sedan detta beslut blifvit Första Kammaren delgifvet, har denna hänvisat ärendet till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Andra Kammarens utskotts yttrande i ärendet är af följande lydelse:

»Till utskottets förberedande behandling har blifvit hänvisad en inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 111, hvori herrar *J. A. Jonsson* i Hökhult, *Carl Johansson* i Aflösa, *W. Bengtsson* i Häradsköp och *J. G. Hazén* hemställa, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och malt-drycker m. m., att kringföring för försäljning af dessa drycker på landsbygden får äga rum endast i fall medgifvande därtill erhållits af vederbörande kommunalnämnd.»

Motionernas yrkanden.

»Under hänvisande till detta förslag och såsom ett fullständigande däraf har herr *Johan Ericsson* i Vallsta genom motion, n:o 154, yrkat, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och malt-drycker m. m., att kringföring för försäljning af dessa drycker på landsbygden får äga rum endast i fall medgifvande erhållits af vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma.»

»Slutligen har herr *O. Eklund* i Stockholm under hänvisning till dessa framställningar samt till malt-dryckskommitténs förslag uti en tredje motion, n:o 168, hemställt, »att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och malt-drycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring må få äga rum endast efter erhållet tillstånd af Konungens befallningshafvande, hvilket tillstånd ej må lämnas utan att vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma därtill samtyckt och endast åt den, hvilken själf tillverkar de drycker, som säljas, samt att sådan försäljning icke må ske annorledes än inom hus till där boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd må meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, hvilket skall ske, då både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afser, det påyrka.»

»I den af herrar *Jonsson*, *Johansson*, *Bengtsson* och *Hazén* framlagda samt af herrar *Ericsson* och *Eklund* åberopade motiveringen framhålles, att

Motionernas motivering.

rusdryckshandteringen, såsom numera från alla håll blifvit erkänt, icke kan, till följd af sina farliga följder, betraktas såsom aldeles likställd med andra näringar. Lagstiftningen därom måste i flera afseenden blifva en undantagslagstiftning, som har till bestämdt syfte att åstadkomma den starka begränsning och kontroll, utan hvilken handteringen blir i hög grad skadlig, icke allenast för ett större eller mindre antal individer, utan äfven för samhället i dess helhet. Hvad man af denna lagstiftning först och främst kan begära är, att den gifver de kommuner, hvilka önska bli rusdryckshandeln kvitt, möjlighet att få denna sin önskan uppfylld.

»En stor mängd kommuner hafva, säga motionärerna, gjort allt hvad de kunnat för vinnande af detta mål, och flerstädes hafva de varit helt nära att lyckas härutinnan, i det att icke så få gästgifvare frivilligt afstått från den dem tillkommande rättigheten att försälja starkare maldrycker.

»Men — fortsätta de — när kommunerna efter årslånga sträfvanden kommit därhän, så har ölflo den å nyo mångenstädes börjat välla fram på grund af den bryggerieägarne medgifna rätten att *genom kringföring* afyttra egna tillverkningar.

»Att så får ske, synes oss vara en brist i vår lagstiftning af den stora betydelse, att densamma mångenstädes helt och hållet omintetgör den större delen af befolkningens sträfvän för nykterhetens befrämjande. Och man kan ju med skäl fråga, hvad lagens i öfrigt goda bestämmelser skola tjäna till, när man med tillhjälp af dem icke på något sätt förmår att verksamt motarbeta en dylik handel.

»Såsom bevis på de svåra olägenheter, som *ölförsäljningen genom kringföring* för närvarande åstadkommer, anföra motionärerna åtskilliga meddelanden, som de härom erhållit från med saken förtrogna personer.

»Med stöd af dessa meddelanden, rörande hvilka utskottet tillåter sig hänvisa till motionen, framställa motionärerna det önskningsmålet, att ingen skulle äga att inom en kommuns område *utan dess eget medgifvande* få genom kringföring utbjuda starkare maldrycker. Då det fortfarande skulle stå konsumenter fritt att från bryggerierna direkt afhämta eller efter rekvisition få sig tillsända såväl starkare som svagare maldrycker, skulle genom en dylik anordning något afsevärdt hinder för erhållande af det oskadliga och hälsosamma svagdrickat icke uppkomma.

*Nu gällande
bestämmelser.*

»De missförhållanden, som föranlett motionärernas framställning, hafva redan för mer än ett årtionde sedan tilldragit sig statsmakternas uppmärksamhet. I skrifvelse af den 19 maj 1890 hemställde Riksdagen till Kongl. Maj:t om sådan ändring i lagstiftningen angående vin och maldrycker

m. m., att, där tillverkare af maltdrycker hölle sådana drycker till salu medelst kringföring och oordningar däraf föranleddes, Konungens befallningshafvande skulle äga att, sedan den, hvars rätt vore i fråga äfvensom i stad magistraten och på landet kommunalnämnden blifvit hörda, för viss tid eller för alltid förbjuda sådan tillverkare all dylik försäljning inom en eller flera kommuner eller ock föreskrifva sådana inskränkningar i berörda försäljningsrätt, hvartill omständigheterna kunde föranleda.

»På grund häraf infördes genom kongl. kungörelsen den 10 juli 1891 i maltdrycksförordningens § 15 bestämmelser af innehåll, att om å landet eller i stad utom stadens planlagda område vin eller maltdrycker kringfördes för försäljning och det visade sig, att därigenom oloflig utskänkning främjades eller oordningar eljest föranleddes, ägde i stad magistraten och på landet kommunalnämnden att för viss tid eller för alltid förbjuda den, som besörjde kringföringen, äfvensom, där omständigheterna därtill föranledde, den, för hvars räkning försäljningen skedde, att till afsalu kringföra eller låta kringföra dylika drycker eller ock föreskrifva sådana inskränkningar i rätten därtill, som kunde finnas af omständigheterna påkallade, dock att tillverkare af vin eller maltdrycker icke kunde förbjudas att genom kringföring utbjuda och afyttra sina tillverkningar inom hus eller å fartyg. Sådant förbud eller inskränkning i försäljningsrätten skulle emellertid underställas Konungens befallningshafvandes pröfning.

»Sedan vid 1895 och 1896 årens riksdager yrkanden framkommit om begränsning af rättigheten att genom kringföring utbjuda vin och maltdrycker, blef genom kongl. kungörelsen den 16 juli 1897 den ändring vidtagen i maltdrycksförordningens § 1 mom. 1, att för rättighet att kringföra vin eller maltdrycker för försäljning till mindre belopp än tio liter erfordrades tillstånd såsom i fråga om försäljning för afhämtning, dock att hvad sålunda stadgats icke afsåge kringföring af sådana drycker inom hus till därstädes boende eller å fartyg, och i § 11 bestämdes, hurusom tillståndet skulle sökas hos kommunalnämnden i den socken, där försäljningen skulle äga rum, och i öfrigt därmed förfaras likasom då fråga vore om försäljning för afhämtning i mindre belopp än tio liter.

»De sålunda vidtagna inskränkningarna i rätten att genom kringföring utbjuda vin och maltdrycker hafva emellertid visat sig *mycket otillräckliga* för undanrödjande af de med detta försäljningssätt förknippade olägenheterna.

Otillräckligheten af nu gällande bestämmelser.

Krono-
fogdarnes
uttalanden
härin.

»Det har därför varit helt naturligt, att den kongl. maltdryckskommitté, som den 7 oktober 1898 erhöi i uppdrag att undersöka, hvilka ändringar som i syfte att ytterligare främja nykterheten kunde behöfva vidtagas i maltdrycksförordningen, samt att afgifva förslag i detta ärende, ej kunde undgå att åt ifrågavarande försäljningssätt ägna en alldeles särskild uppmärksamhet.

• Bland de frågor, om hvilka kommittén inhämtade magistraters och kronofogdars yttranden, fanns en, den tredje i ordningen, som var af följande lydelse: »Hvilka fördelar och olägenheter hafva visat sig vara förenade med kringföringen af maltdrycker till försäljning?» Ett summariskt sammandrag af de inkomna svaren lämnas å sid. 80 och följande i den bilaga till maltdryckskommitténs betänkande, som 1899 utgafs under titeln: »Af kommittén infordrade utlåtanden och uppgifter från öfverståthållareämbetet och Konungens befallningshafvande m. fl. angående handelu med maltdrycker.

»Af kronofogdarnes i detta sammandrag refererade utlåtanden framgår för det första, att försäljning på landsbygden af maltdrycker medelst kringföring numera förekommer i särdeles stor utsträckning. Det var allenast 11 fögderier i riket, inom hvilka vid svarens afgifvande kringföring af maltdrycker till försäljning ej alls förekom. I ytterligare 5 fögderier ägde sådan kringföring rum endast i ringa omfattning; och i 10 andra fögderier kringfördes endast eller hufvudsakligen svagdricka.

»Beträffande verkningarna af ifrågavarande försäljningssätt torde böra anmärkas, att i en stor del af uttalandena ingen tydlig åtskillnad synes vara gjord mellan kringföring af öl och kringföring af *svagdricka*, liksom ej heller mellan kringföring af maltdrycker i och för *utbudande* samt *försändning* af maltdrycker efter föregående aftal. Att tillhandahållandet af svagdricka samt utsändandet till rekvirenter af beställda drycker måste för vederbörande förbrukare anses innebära en fördel, säger sig själf. Men gifvet är, att samma omdöme ingalunda kan öfverföras på den ambulatoriska ölhandel, som man egentligen afser med uttrycket »försäljning genom kringföring». De olägenheter, som beträffande den senare af kronofogdarne anföras, äro, säger kommittén, *många och svåra*.

»Främst bland dessa — heter det — står det förhållande, att ölutkörarne, hvilka åtnjuta provision på sin försäljning och därför söka uppdrifva denna så mycket som möjligt, ej nöja sig med att afyttra sin vara till sina fasta kunder och inomhus, utan *utomhus å vägarna sälja öl från öl-lassen till vägfärande eller i närheten af vägarna sig uppehållande personer, i synnerhet arbetare*. För sådant ändamål uppsöka

utkörarne skördefalt, byggnadsföretag, industriella anläggningar, hamnplatser, järnvägsstationer eller dylika ställen, där större arbetsstyrkor äro samlade och locka eller truga arbetarne att, med afbrott i sitt arbete, inköpa — på kredit, därest penningar saknas — stora kvantiteter öl, som omedelbart förtäres. Försäljningen varder sålunda i själfva verket att anse såsom *olaga utskänkning*, ehuru straffri; och arbetarne, som på ölinköpen *förlösa en stor del af sin arbetsförtjänst*, blifva *mindre benägna och tjänliga att fortsätta sitt arbete*; ofta blifva de äfven *öfverlastade* och försorsa i sådant tillstånd *förargelseväckande och störande uppträden och oordningar*.

»Dessa olägenheter hafva med större eller mindre styrka visat sig i 44 fögderier. Såsom exempel kunna anföras de yttranden, som afgifvits af kronofogdarne i Gripsholms, Tjusts samt Torna och Bara härads fögderier. Kronofogden i Gripsholms fögderi skrifver:

»Fördelarna torde endast vara på tillverkarnes och öltapparnes sida. Olägenheterna äro flera, och såsom de större bland dessa torde böra framhållas dels frestelsen till olaga utskänkning, dels ock att ett öfverflödigt, för att ej säga omåttligt förtärande af maltdrycker främjas genom dessa med skäl så kallade »rullande ölkrogar», hvilka stanna å vägarna utanför hvarje stuga och där söka afbördas sig sin vara, i många fall till personer, som helt visst annars skulle undvara dryckerna. Där större arbetslag äro samlade eller eljest en större mängd personer äro tillstädes, såsom vid auktioner m. m., infinna sig gärna dessa ölutkörer och finna alltid afnämre. Då ölvagnen passerar trakter, där ett flertal arbetare äro sysselsatta ute på fälten, läser ej sällan inträffa, att körsvennen antingen anropas af dessa eller ock af egen drift stannar för att få tillfälle afyttra sin vara, därvid dock, om icke olaga utskänkning skall ske, ej mindre än 10 liter (30 halfbuteljer) få försälas. Sällan torde dock arbetsstyrkan till antalet vara så stor, att den motsvarar antalet halfbuteljer; men ölet skall naturligtvis förtäras, och förtäras genast, och hvilken inverkan detta har på arbetets fortsatta gång är ju uppenbart. Kringföringen af maltdrycker till afyttring är enligt mitt förmenande den form af försäljningar, som medför de största olägenheterna och som borde framför alla andra förbjudas.»

»Kronofogden i Tjusts fögderi yttrar:

»Enda fördelen torde vara, att ordentliga personer, som i hemmet använda maltdrycker, utan nämnvärd kostnad kunna erhålla dessa hemförda till sig. Olägenheterna åter äro så många och så stora, att kringföringen af maltdrycker till försäljning i de flesta af fögderiets socknar blifvit en verklig landsplåga. Ölutkörerne, som af bryggeriägarne erhålla fria hästar och vagnar, uppbära nämligen viss provision från 1 till 2 kronor pr 100 halfbuteljer öl och arbeta nästan alla utan undantag på att uppdrifva försäljningen så mycket som möjligt utan att fästa ringaste afseende vid huruvida försäljningen bedrifves på olofligt sätt. Sålunda uppsökas alltid ställen, där folksamlingar förekomma, eller platser, där större skaror af arbetare äro församlade, såsom vid bruken och ute å fälten sommartiden. Dessa arbetare lockas lätt nog från sitt arbete, och icke så sällan föranledas af försäljningen icke allenast afbrott i arbetet, utan äfven oordningar, om än icke så betydliga. På allmänna vägar anträffas ölutkörerne snart sagdt öfverallt, och någon svårighet möter aldrig att få köpa maltdrycker i hvilken kvantitet som helst.»

»Kronofogden i Torna och Bara härads fögderi skrifver:

»Fördelen med kringföring af maltdrycker är den, att de, som vilja köpa sådana drycker, ej hafva något besvär med desammas afhämtning. Olägenheterna äro däremot flera. Oftast tillgår så, att en person antages såsom bryggares tjänstehjon utan annan aföning än hvad han kan förljana på ölförsäljning. Själ får han hyra lokal och hålla sig med lämpligt åkdon. I dennes intresse är det att få sälja så mycket som möjligt, hvadan ock han utbjuder sitt öl till personer, som träffas, samt stannar på alla platser, där några personer samlats eller hafva arbete. Sådan kringföring har visat sig vara till skada för nykterhet och ordning, då den arbetande befolkningen ej endast ständigt är i tillfälle att förskaffa sig maltdrycker utan äfven förledes att inmundiga mera däraf än eljest skulle skett.»

»Inom 20 fögderier har, utan att någon försäljning utomhus från vagnarna omtalats, anmärkts, hurusom kringföringen i allt fall frestar till onödiga inköp och sålunda föranleder *omåttligt ökad konsumtion*.

»Från 22 fögderier klagas äfven öfver att utkörare vid sin försäljning begå verkliga *lagöfverträdelser*, i det att de utsälja öl i partier om mindre än 10 liter. Och det anmärkes från 13 fögderier, att *kontrollen öfver öltkörarne är svår* (»synnerligen svår», »omöjlig», »snart sagdt omöjlig»).

Maltdrycks-
kommitténs
eget uttalan-
de i frågan.

»Att försäljningen af öl genom kringföring åstadkommer synnerligen bedröfliga följder, vitsordas ock på det bestämdaste af maltdryckskommittén själf, hvars flertal ju ingalunda kan sägas tillhöra de s. k. extrema nykterhetsifvarne.

»Ingen art af försäljningar af nu ifrågavarande drycker, åtminstone maltdrycker, har — ytttrar kommittén — framkalladt så många och så berättigade klagomål som försäljningen genom kringföring. Såsom framgår af den redogörelse, hvilken lämnats för de af Konungens befallningshafvande och kronofogdarne afgifna svar å kommitterades till dem ställda fråga om fördelar och olägenheter af ifrågavarande försäljningssätt, äro på landsbygden olägenheterna däraf så öfvervägande, att en förändring i den nu gällande lagstiftningen här är af stort behof påkallad. Kommitterade behöfva här ej utförligare redogöra för de olägenheter, kringföringen till försäljning på landet visat sig medföra, utan vilja därom hänvisa till yttrandena af nämnda myndigheter. Kommitterade vilja allenast erinra, hurusom detta försäljningssätt mycket lättare än något annat urartar att blifva likställdt med utskänkning, ehuru icke såsom sådan med straff åtkomligt, att det direkt bidrager till oordningar och afbrott i pågående arbeten, då öl kringköres för att utbjudas å platser, där ett större antal arbetare äro sysselsatta, samt att det är svårare att öfvervaka än hvarje annat försäljningssätt.

Maltdrycks-
kommitténs
förslag till
nya bestä-
melsler.

»Som kommitterade emellertid ansett kringföringen i det afseendet innebära en fördel, att »de mindre bemedlade bland befolkningen, särskildt arbetarne, genom detta slag af försäljning, få lättad tillgång till *svagdricka* utan särskilda kostnader för transport och utan att de för behofvets till-

fredsställande behöfva uppsöka närmaste fasta försäljningsställe», hafva kommitterade ej trott sig kunna ifrågasätta, att försäljningen genom kringföring skulle helt och hållet förbjudas, utan nöjt sig med att, hvad landsbygden angår, föreslå följande inskränkningar däruti:

»1) Äfven för försäljning af myckenheter uppgående till 10 liter och därutöfver skulle erfordras särskildt tillstånd af Konungens befallningshafvande.

»2) Sådant tillstånd skulle ej lämnas utan att vederbörande kommunalnämnd eller kommunalstämma därtill samtyckt.

»3) Tillståndet finge ej gifvas åt annan än den, hvilken själf tillverkar de drycker som säljas.

»4) Försäljningen skulle ej få ske annorledes än inom hus till därstädes boende eller å fartyg.

»5) Tillståndet finge meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, hvilket skulle ske, då både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afsåge, det påyrkade.

»Såsom skäl för sitt förslag, att villkoren för rätt till försäljning genom kringföring af *större myckenheter* (10 liter eller därutöfver) borde vara densamma som för försäljning af mindre belopp, anföra kommitterade:

»Att här låta gälla en gräns mellan olika myckenheter, så att, likasom i fråga om försäljning till afhämtning och den därmed förbundna försäljningen till försändning, försäljningen i viss större myckenhet vore fri för en hvar, måste på grund af hittills vunnen erfarenhet vara mycket opraktiskt och lätt inbjuda till underslef, då det behöriga iakttagandet af en sådan gräns i detta fall är, snart sagdt, omöjligt att öfvervaka.»

»De *kommunala myndigheternas befogenhet* hafva kommitterade tänkt sig så, att kommunalnämnd och kommunalstämma skulle kunna vägra försäljning genom kringföring, vare sig helt och hållet eller för viss sökande, samt kunna påfordra återkallelse af ett meddeladt tillstånd.

»Genom dessa stadganden tro sig kommitterade — yttra de — hafva möjliggjort att förhindra utöfningen af detta försäljningssätt, då det anses medföra fördärliga verkningar; och kommitterade förmäna jämväl, att stadgandena böra kunna tjäna att underlätta svagdricksförsäljningen utan att eftergift sker för de starkare malt-dryckerna. Man torde nämligen kunna antaga, att inom en kommun, där det visat sig, att utöfvad försäljning genom kringföring af starkare malt-drycker ledt till fylleri och oordningar, tillstånd till sådan försäljning kommer att medgifvas allenast åt personer, som tillverka uteslutande svagare drycker, och någon frestelse för dessa att,

sedan de erhållit dylikt tillstånd, svika kommunens förtroende genom att begagna tillståndet sålunda, att de tillverka och försälja äfven starkare drycker, kan ej gärna behöfva befaras, då de ju därigenom skulle utsätta sig för risken att få tillståndet återkalladt.

»Att tillstånd till utbudande genom kringföring skulle kunna erhållas endast af de utbudna dryckernas *tillverkare*, har kommittén funnit betingadt af åtskilliga skäl, hvilka hänföra sig till såväl producenternas som konsumenternas intressen». Tillverkarna borde i fråga om försäljningen genom kringföring befrias från en ofta besvärlig konkurrens med öltapparne; förbrukarne skulle blifva tillförsäkrade bättre varor än dessa senare ofta tillhandahålla, och äfven ur nykterhetssynpunkt skulle inskränkningen innebära en fördel, då det »torde vara gifvet att man från tillverkarnes sida mindre har att befara öfverträdelse eller kringgående af lagstadgade föreskrifter, då risken för dem af sådant förfarande måste vara betydligt större än för andra säljare.»

»Synnerlig vikt lägga kommitterade på det önskemålet, att försäljning genom kringföring aldrig skulle kunna tillåtas annat än för afyttring *inom hus till därstädes boende eller å fartyg*. »Det är nämligen», yttra de, »hufvudsakligen försäljningen utom hus, vid arbetsplatser och på landsvägar, som gifvit anledning till klagomål. Fördelarna för annan än säljaren af denna försäljning äro ringa, men olägenheterna däraf stora. Bland olägenheterna bör icke minst beaktas det opassande och störande i dryckesförsäljningen utom hus.»

»En hufvudgaranti mot missbruk af meddeladt tillstånd finna kommitterade däruti, att tillståndet skulle kunna *återkallas* af Konungens befallningshafvande, då så anses behöfligt, samt att återkallelse skulle kunna *påfordras* af vederbörande kommunalnämnd och kommunalstämma. »De kommunala myndigheterna», yttrar kommittén härom, »få därmed makt att reglera försäljningen genom kringföring inom sina kommuner så, att densamma kan äga rum endast af den person, till hvilken de hafva förtroende, inom det område, de önska, och möjligen äfven beträffande sådana drycker, som de anse kunna utan olägenhet sålunda säljas. Den allmänna klagan öfver försäljningen genom kringföring, som rundt i landet försports, har synts göra lämpligt att lägga en sådan makt i händerna på de kommunala myndigheterna.»

»Genom hvad sålunda blifvit anfördt, dels af maltdryckskommittén, dels af motionärerna, samt på grund af hvad för öfrigt är genom dagliga erfarenheten känt finner utskottet det vara ådagalagdt,

att försäljningen af öl genom kringföring numera vunnit stor ut-

bredning i vårt land och att den mer än något annat försäljningssätt främjar omåttlig rusdrycksförtäring, framkallar oordningar och ådrager vederbörande kommuner betydande olägenheter,

»att med den för närvarande gällande lagstiftningen öfvervakandet och kontrollerandet af sådan försäljning emellertid är ytterst svårt, att ej säga omöjligt, samt

»att mera betryggande bestämmelser för dess begränsande och reglerande följaktligen äro af nöden.

»De bestämmelser, som maltdryckskommittén i detta syfte föreslagit och för hvilka här ofvan blifvit i korthet redogjort, anser utskottet ändamålsenliga och önskvärda. Dock synes det stadgande, enligt hvilket tillstånd skulle kunna meddelas äfven om en af de båda kommunalmyndigheterna vägrade sitt samtycke, icke innebära tillräckligt skydd för vederbörande kommun mot den ambuleraende ölhandels följder. Har kommunalnämnden eller kommunalstämman uttalat sig emot meddelande af tillstånd till dylik handel, måste det väl betraktas såsom hårdt och obilligt, om kommunens invånare detta oaktadt skola kunna få sig påtvingad en rörelse, hvori de se en aldrig sinande källa till dryckenskap med däraf härörande elände. I detta hänseende måste utskottet följaktligen gifva obetingadt företräde åt den form för kommunalmyndigheternas medbestämmanderätt, som blifvit i motionerna n:o 154 och n:o 168 förordad.

»I likhet med motionärerna anser sig utskottet böra uttryckligen betona, att de inskränkningar, som utbudandet genom kringföring skulle blifva underkastadt, naturligtvis ej borde lägga hinder i vägen för försändandet eller försändandet af sålda eller rekvirerade varor till köparens eller rekvirentens hem. Skulle Kongl. Maj:t vid ärendets pröfning finna, att särskilda åtgärder krävas för att hindra, att utbudande genom kringföring föregifves vara försändning, lära de bestämmelser, som maltdryckskommittén till förebyggande häraf föreslagit, nog vinna Kongl. Maj:ts beaktande.

»Mot de i motionerna framställda förslagen torde möjligen den invändningen kunna göras, att hela frågan om ordnandet af handeln med malt-drycker nyligen varit föremål för en omfattande utredning genom kongl. maltdryckskommittén samt de af denna kommitté utarbetade förslagen för närvarande äro beroende på Kongl. Maj:ts pröfning. Som hvar och en vet och som maltdryckskommitténs betänkande äfven nogsamt bestyrker, är emellertid frågan om en *allmän* revision af maltdrycksförordningen ett spörsmål af ganska omfattande och invecklad beskaffenhet. Det skulle där-

för enligt utskottets mening vara föga välbetänkt att i afvaktan på denna frågas fullständiga lösning uppskjuta vidtagandet af åtgärder för det verk samma begränsandet af ett ondt, som allt mer gripit omkring sig och numera urartat till en formlig landsplåga.»

*Första Kam-
marens första
tillfälliga ut-
skotts utta-
lande och hem-
ställan.*

Äfven Första Kammarens första tillfälliga utskott har sig väl bekant, att inom många kommuner stora missbruk dess värre göras af maltdryckers försäljning genom kringföring, och det sorgligaste härvid är, att föga eller intet hittills vunnits genom alla de efter hand gjorda skärpningar i malt-drycksförordningen, för hvilka redogörelse i det föregående lemnats. Det kan därför med fog ifrågasättas om anledning finnes att vidare fortgå på denna väg; men utskottet har dock efter moget öfvervägande och på samma skäl som de af Andra Kammarens tillfälliga utskott redan anförda för sin del stannat vid den åsigt, att ett ytterligare försök bör göras genom en sådan inskränkning i vins och maltdryckers försäljning medelst kringföring, att den ej får ske annorledes än inom hus till derstädes boende eller å fartyg, och att äfven en sådan försäljning skall göras beroende af Konun- gens befallningshafvandes tillstånd. Härigenom kan visserligen ett ganska betänkligt intrång vållas i deras rätt, som utan att deraf göra något som helst missbruk nu hafva fördelen af att utan extra omkostnader få vin och maltdrycker samt ofta äfven andra läskedrycker till sig hemsända; men om, såsom sig bör, tillstånd till vins och maltdryckers kringföring till försälj- ning inom hus till derstädes boende eller å fartyg endast nekas inom så- dana kommuner, där talrika och stora missbruk af kringföringen till för- säljning annars kunna väntas ega rum, anser dock utskottet, att, så länge hopp finnes om att ifrågavarande missbruk derigenom skola kunna undan- rödjas eller åtminstone väsentligt missbrukas, äfven ifrågavarande offer af den sansade befolkningen icke vore för stort för ett sådant måls uppnående.

Å andra sidan bör de måttliges och besinningsfulles offer ej göras större, än skäligt kan vara, och utskottet vill därför icke gå så långt, som Andra Kammaren gjort, då den i sjelfva verket lemnat hela bestämmande- rätten i föreliggande fråga uti kommunalnämnds och kommunalstämmas händer och gjort Konungens befallningshafvande endast till verkställare af deras beslut. Utskottet anser, att en sådan anordning hvarken öfverensstäm- mer med landshöfdinge-institutionens värdighet och ej heller lemna tillräck- lig garanti mot de sansades och måttliges undertryckande af fanatici, och utskottet vill därför i stället föreslå, att tillståndet skall bero på Konun- gens befallningshafvande efter vederbörande kommunalnämnds och kommu-

nalstämmas hörande samt att tillståndets återkallande, på hemställen af kommunalnämnd och kommunalstämma, skall efter vederbörlig pröfning af Konungens befallningshafvande bestämmas.

I likhet med motionärerna och Andra Kammarens andra tillfälliga utskott anser sig utskottet böra uttryckligen betona, att de inskränkingar, som utbudandet genom kringföring skulle blifva underkastadt, naturligtvis ej borde lägga hinder i vägen för försändandet eller forslandet af sålda eller rekvirerade varor till köparens eller rekviirentens hem. Skulle Kongl. Maj:t vid ärendets pröfning finna, att särskilda åtgärder krävas för att hindra, att utbudande genom kringföring föregifves vara försändning, lära de bestämmelser, som maldryckskommittén till förebyggande häraf föreslagit, nog vinna Kongl. Maj:ts beaktande.

Utskottet, som således icke kan i allo biträda Andra Kammarens beslut i anledning af herrar J. A. Jonssons, Carl Johanssons, W. Bengtssons och J. G. Hazéns samt Johan Ericssons och O. Eklunds i ämnet väckta motioner, anser sig i stället böra hemställa,

att Första Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i gällande kongl. förordning af den 24 oktober 1885 angående försäljning af vin och maldrycker m. m., att på landsbygden försäljning genom kringföring af nämnda drycker må få ega rum endast efter tillstånd, som efter vederbörande kommunalnämnds och kommunalstämmas hörande af Konungens befallningshafvande meddelats, och endast åt tillverkaren af de drycker, som säljas, samt att sådan försäljning icke må ske annorledes än inom hus till derstädes boende eller å fartyg, äfvensom att dylikt tillstånd må meddelas endast tills vidare samt kunna af Konungens befallningshafvande återkallas, när både kommunalnämnd och kommunalstämma i den kommun, tillståndet afser, det påyrka och Konungens befallningshafvande efter vederbörlig pröfning så finners käligt.

Stockholm den 14 april 1902.

På utskottets vägnar:

RICH. ÅKERMAN.
